

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
ขอบเขตในการศึกษา.....	6
วิธีการศึกษา.....	6
เค้าโครงการศึกษา.....	9
สมมุติฐานการศึกษา.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 1	
ลักษณะทั่วไปของคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล.....	12
1.1. นิยามคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในประเทศไทย.....	12
1.2 การจำแนกประเภทของคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในประเทศไทย.....	17
1.2.1 จำแนกจากการจุดเกาะเกี่ยวของคนไร้เอกสารพิสูจน์ตน ที่มีต่อรัฐไทย.....	18
1.2.1.1 คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่กำหนด จุดเกาะเกี่ยวได้.....	19
(1) คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่มีจุดเกาะเกี่ยว โดยการเกิดกับรัฐไทย.....	19
(2) คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่มีจุดเกาะเกี่ยว โดยการเกิดกับรัฐต่างประเทศแต่ต่อมามี จุดเกาะเกี่ยวภายหลังการเกิดกับรัฐไทย.....	23

(3) คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่มีจุดเกาะเกี่ยว ภายหลังการเกิดกับรัฐไทยและโดยการเกิดกับรัฐ ต่างประเทศแต่ไม่สามารถพิสูจน์.....	24
1.2.1.2 คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่กำหนด จุดเกาะเกี่ยวไม่ได้.....	26
(1) คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่เป็น คนไร้รากเหง้าอย่างสิ้นเชิง.....	27
(2) คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่เป็น คนไร้รากเหง้าเพียงกึ่งหนึ่ง.....	29
1.2.2 จำแนกจากความสัมพันธ์ของคนไร้เอกสารพิสูจน์ตน ที่มีต่อทะเบียนราษฎรไทย.....	32
1.2.2.1 คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่ไม่เคยมีชื่อใน ทะเบียนราษฎรไทย.....	32
1.2.2.2 คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่เคยมีชื่อใน ทะเบียนราษฎรไทย.....	33
1.2.2.3 คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่ยังคงมีชื่อใน ทะเบียนราษฎรไทย.....	35
บทที่ 2 สาเหตุของการตกเป็นคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในรัฐไทย.....	38
2.1 สาเหตุโดยทั่วไป.....	38
2.1.1 บุคคลไม่ได้เข้าสู่ทะเบียนราษฎร.....	38
2.1.2 บุคคลถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนราษฎร.....	38
2.2 สาเหตุโดยรายละเอียด.....	39
2.2.1 ความอยู่ห่างไกลจากพื้นที่เมือง.....	39
2.2.2 ความเป็นบุคคลที่ถูกมองว่าเป็นต่างด้าว.....	43
2.2.3 ความไม่รู้ของคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล.....	48
2.2.4 ความไม่รู้ของเจ้าหน้าที่รัฐ.....	52

บทที่ 3	ผลกระทบของการเป็นคนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในประเทศไทย.....	59
3.1	ในสถานการณ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องแสดงตน.....	60
3.1.1	เมื่อบุคคลปรากฏตัวต่อรัฐเพื่อรายงานตัวหรือให้ข้อมูลส่วนบุคคล.....	60
3.1.2	เมื่อบุคคลปรากฏตัวต่อรัฐเพื่อใช้สิทธิที่รัฐรับรองให้.....	62
3.1.3	เมื่อบุคคลปรากฏตัวต่อรัฐเพื่อให้รัฐรับรองข้อมูลส่วนบุคคลหรือ ทำให้รัฐบันทึกการเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล.....	65
3.2	ในสถานการณ์ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแสดงตนแต่ เป็นความเข้าใจผิดของบุคคลว่ากฎหมายกำหนด.....	67
3.2.1	เมื่อบุคคลจะใช้สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล.....	67
3.2.2	เมื่อบุคคลจะใช้สิทธิในการเข้าถึงการศึกษา.....	72
3.2.3	เมื่อบุคคลจะใช้สิทธิในสวัสดิการสังคมต่างๆ ของรัฐ.....	75
3.3	ในสถานการณ์ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแสดงตนแต่ มีความจำเป็นต้องใช้ความน่าเชื่อถือของบุคคล.....	78
บทที่ 4	กระบวนการแก้ไขปัญหาการไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในประเทศไทย.....	87
4.1	การตรวจสอบข้อเท็จจริงของจุดเกาะเกี่ยวของคนไร้เอกสารพิสูจน์ตน.....	87
4.1.1	จุดเกาะเกี่ยวโดยการเกิด.....	88
4.1.2	จุดเกาะเกี่ยวภายหลังการเกิด.....	89
4.2	การตรวจสอบพยานหลักฐานของจุดเกาะเกี่ยวและ การรวบรวมพยานหลักฐาน.....	92
4.2.1	การตรวจสอบพยานหลักฐานของจุดเกาะเกี่ยว.....	97
4.2.2	การรวบรวมพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ.....	102
4.3	การตรวจสอบองค์ความรู้ด้านกฎหมายและนโยบาย.....	106
4.3.1	การตรวจสอบองค์ความรู้ด้านกฎหมาย.....	107
4.3.2	การตรวจสอบองค์ความรู้ด้านนโยบาย.....	108
4.4	การกำหนดสถานะบุคคลเพื่อวางแนวทางแก้ไขปัญหา.....	108
4.4.1	การกำหนดสถานะบุคคลตามกฎหมาย.....	109
4.4.2	การวางแนวทางแก้ไขปัญหา.....	110

4.5.	การบังคับใช้สิทธิตามกฎหมายกับฝ่ายบริหาร.....	117
4.6	การบังคับใช้สิทธิตามกฎหมายผ่านกระบวนการยุติธรรม.....	131
4.7	การเตรียมความพร้อมกับการถูกโต้แย้งสิทธิในอนาคต.....	133
4.7.1.	การให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง.....	133
4.7.2.	การจัดทำพยานหลักฐานเพื่อยืนยันสิทธิตามกฎหมาย.....	134
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....		137
บทสรุป.....		137
ข้อเสนอแนะ.....		139
ภาคผนวก		
ก	กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	142
ข	ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและ จัดทำทะเบียนประวัติสำหรับผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. 2548.....	143
ค	ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทะเบียนประวัติของคนต่างด้าว ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ.2547.....	149
ง	ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. 2547.....	153
จ	ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียน ในสถานศึกษา พ.ศ. 2548.....	157
ฉ	ตัวอย่างเอกสารการสำรวจบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน.....	161
ช	ตัวอย่างหนังสือรับรองสถานที่เกิด.....	164
ซ	ตัวอย่างเอกสารแทนหนังสือเดินทาง.....	165
ฅ	ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อกำหนดสถานะบุคคลในโครงการห้องเรียน คลินิก และสำนักงานที่ปรึกษากฎหมายเพื่อคนไร้รัฐไร้สัญชาติ (CCL).....	167
ฎ	ตัวอย่างภาพรวมการพัฒนาฐานข้อมูลภาคประชาชน.....	171
บรรณานุกรม.....		172

สารบาญกรณีสึกษาคนไร้เอกสารพิสูจนั้ทราบตัวบุคคลในรัฐไทย

กรณีสึกษาที่	หน้า
1. นายฮาซิม พาริก.....	17,105
2. นายบ็อบบี้ สุทธิบุตร.....	19, 48,119
3. เด็กชายศุภภรณ์	20
4. นายคำตุน ไชยศรี.....	23
5. นางสันที หรือ แสนดี ไม่มีนามสกุล.....	25
6. นายอับดุลเลาะห์.....	25
7. นางสาวมีชา เบียงแล	27
8. นายขวัญ วรรณ.....	29
9. นายอนันต์ หุมแพง.....	30,91
10. นางไล สมจิตร หรือ สากล.....	32
11. นายกิตติพงษ์ ศิลปวงษ์เจริญ และครอบครัว.....	34, 129
12. นางสาวสงฝิง ยิว.....	35
13. นางคำ สมวันดี หรือ อินหลู่.....	39
14. นายจอบี ไม่มีนามสกุล หรือ วนาวีวัฒนกุล.....	41 ,71 ,76,122
15. เด็กชายกิตติทัศน์ ชาญสมุทร.....	43
16. เด็กชายวิษณุ ไม่มีนามสกุล.....	48, 66, 69 ,124
17. ครอบครัวอภิสกุลไพศาล.....	45
18. นางบุญ อินหลู่ หรือ พงษ์มา.....	46,135
19. นางสมใจ ช่วยสถิต และ นางปรีดา ช่วยสถิต.....	50
20. เด็กหญิงวรรณมา หรือน้องอมลิน และพี่ๆ.....	51
21. เด็กหญิงสุดารัตน์ หรือ น้องเบลล์.....	52 ,63
22. เด็กหญิงพิมพ์ใจ หรือ น้องแพรว.....	53
23. เด็กชายสาละวิน.....	55 , 129
24. อาจารย์อายุ นามเทพ.....	56, 61, 128
25. เด็กหญิงแอน (นามสมมุติ).....	64

หน้า

26.	นางเจี๋ยง.....	68
27.	นายหะซัน หรือ ฮะซัน อามีน.....	74, 118
28.	นายสัญชัย ไม่มีนามสกุล.....	77
29.	นายบุญชัย ไม่มีนามสกุล.....	80
30.	นายอำพล ไม่มีนามสกุล.....	81
31.	นายเป็ง ไม่มีนามสกุล.....	82
32.	นางเซาะเล้ง แซ่เต้.....	88,89
33.	นางสาวปัทมา สังสิทธิยากร หรืออ้อม.....	92
34.	นางสาว คำ ไทยสยาม หรือ อาหมีอ เซอมีอ.....	93, 120
35.	นางสุรียา หรือ นางลักคณา(แม่ชี).....	96
36.	นางสาวบัวสาร บุญนิต.....	104
37.	นายหมี หรือ พงษ์ เกิดเจริญ.....	106
38.	เด็กหญิงสุพัตรา ซอหริง.....	113
39.	นางแสงเดือน ทานะสมบัติ.....	115